

— 'תורה ותפלה צריכים שניהם ביחד לאדם, ולא גרסי אלא היכא דמצלי (מגילה כט.), וכן להיפך (ברכות ח.). ואיתא ביבמות כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו, שעל ידי זה יבוא חס ושלום לשכוח שצריך להש"י, שזהו ענין התפלה — ההכרה שהוא חסר ומבקש להש"י שימלאנו, ועל ידי התורה יחשוב שהוא מלא ואז אפילו תורה אין לו, כי לא ניתנה תורה אלא לחסרים ומכירים חסרונם ומבקשים להש"י שיושיעם כמו שכתוב (ישעיה מא) העניים והאביונים מבקשים מים ואין, לשונם בצמא נְשָׁתָה, אני ה' אענם אלקי ישראל לא אעזבם. ואין מים אלא תורה. ועיקר רצון הש"י בבריאת העולם היה רק לכבודו ולקילוסו ושיצפו לו, ואיתא (לעיל סד.) הקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים.

ועל זה אמרו (בדברים רבה — נצבים), שמא תאמר לרעתכם נתתי התורה, לא ניתנה אלא לטובתכם וכו' — ובודאי חס ושלום איך יעלה על הדעת שיהיה לרעתכם, רק דסלקא דעתך שזה טוב יותר שיקוה האדם בכל רגע אל הש"י שיאיר עיניו מה לעשות ואיך להתנהג ולא שיהיה לו חוק קבוע כשלחן ערוך, זה הדרך לכו בו, שאין צריך לצפות להש"י בכל נתיבותיו — אבל באמת הוא לטובתך, שזה אור המאיר ומבהיק שיוכל להשען עליו, ובלא התורה היה עומד ביראה בכל דבר, שמא טועה ואין רצון אמיתי להש"י כן...

ואמרו ז"ל (מכילתא ריש פרשת בשלה) לא ניתנה תורה אלא לאוכלי מן, שבאמת גם בדברי תורה צריכים להתנהג כאוכלי מן לצפות בכל רגע להש"י שיאיר לו אורות מחודשות בדברי תורה ולא שיסמוך על מה דכתיבא ומנחא והמפורש בדברי תורה, דבאמת גם אחר שניתנה תורה מכל מקום הש"י מאיר בכל רגע למבקשיו זה הדרך בפרטות איך להתנהג, ועל זה בקש דוד המלך עליו השלום (תהלים קיט) הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב, וכן בכמה פעמים נדרשים בשוחר-טוב שאין לו ניהא בדברי תורה רק מה שהש"י מאיר ומלמד לו'. (צדקת הצדיק — ריא)

דף קיב

ז'הרי קטנה דאתיא לכלל נשואין ותקינן רבנן נשואין? — התם שלא ינהגו בה מנהג הפקר' — מפני הטעם הזה, נקט התרומת-הדשן (רח) שיתומה קטנה שאין לה אב ואם וקדשה את עצמה — קידושיה קידושין, שהרי החשש שינהגו בה מנהג הפקר קיים אצלה יותר מזו שיש לה אם ואחים, ואם שם תקנו, כל שכן בזו. ואף על פי שבכל מקום מוזכר 'קטנה שהשיאוה אחיה או אמה' — לאו דוקא, אלא שדיברו בהווה. והגם שהיה מקום לומר שכיון שאינה יודעת להבחין בין טוב לרע, עלולים לקפוץ עליה בני אדם שאינם מהוגנים, מכל מקום, בשאלתות מוכח שאין הדבר כן. עד כאן מה'תרומת הדשן'.

ודבריו אלו שנויים במחלוקת הראשונים והפוסקים, אם קטנה המשיאה את עצמה צריכה מיאון, או שמא אין זה נחשב אלא כפיתוי בעלמא. (ע' רמ"א אה"ע קנה, ב. יש להעיר שהמחלוקת המובאת ברמ"א היא גם כשאמה או אחיה חיים. ובתרה"ד אין מבואר אלא כשאין לה אמה (או שהיא במדינת הים), כמעשה המדובר שם, וכסברא הנ"ל).